

## **Vantaan Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan 25-vuotisjuhlaseminaari**

Aika: 5.9.2026 klo 17.20–20

Paikka Vantaan kaupungintalo

### **1. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja Ruth Kaboi-Mattilan tervetulosanat**

Neuvottelukunnan puheenjohtaja Ruth Kaboi-Mattila avasi juhlaseminaarin kiittäen kaikkia toiminnassa mukana olleita ja erityisesti ensimmäistä puheenjohtajaa Kimmo Kiljusta. Hän pohti puheessaan hyvien väestösuhteiden merkitystä ja niiden rakentamista yhä monimuotoisemmassa ja kansainvälisemmässä kaupungissa todeten, että neuvottelukunnan tärkeä tehtävä on edistää kotoutumista, osallisuutta ja hyviä väestösuhteita. Hän korosti, että aika on haastava ja että nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa tarvitaan avointa ja kunnioittavaa keskustelua sekä vastakkainasettelun, syrjinnän ja vihapuheen torjumista unohtamatta, että myös ongelmista pitää pystyä keskustelemaan avoimesti ja rehellisesti.

Kaboi-Mattila huomautti, että rasismi on yhä näkyvämpää, ja muistutti, että sanoilla on merkitystä: niillä vaikutetaan siihen, millaista yhteiskuntaa rakennetaan. Tavoitteena pitää olla Vantaa, jossa jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet taustasta riippumatta. Hän totesi, että hyvät väestösuhteet syntyvät ihmisten välisissä kohtaamisissa ja niin, että kohtaamme ihmiset yksilöinä eikä ryhmien edustajina. Lopuksi hän kysyi, millaisen Vantaan nykyiset sukupolvet haluavat jättää tuleville sukupolville.

### **2. Kansanedustaja Kimmo Kiljusen avauspuheenvuoro**

Kansanedustaja ja monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan ensimmäinen puheenjohtaja Kimmo Kiljunen kävi puheenvuorossaan läpi monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan historiaa ja toimintaympäristön muutosta. Hän kertoi olleensa kaupunginvaltuutettu yli 40 vuotta ja tuntevansa sekä liikutusta että ylpeyttä tarkastellessaan Vantaan kehitystä. Hän totesi myös, että Ruthin puheessaan esiin nostamat teemat ovat edelleen ajankohtaisia.

Kiljunen korosti ihmisarvon jakamattomuutta ja kuvasi maahanmuuton syissä tapahtuneita muutoksia vuosikymmenten aikana. Hän käytti Länsimäkeä esimerkkinä Vantaan kansainvälistymisestä huomauttaen, että julkinen keskustelu rikollisuudesta ja jengiytymisestä liittyy enemmän sosioekonomisiin haasteisiin kuin etnisyyteen. Kiljusen mukaan Vantaa on ollut edelläkävijä kotoutumisen ja moninaisuuden kysymyksissä ja perusti koko maan ensimmäisen neuvottelukunnan. Vantaan kotouttamisohjelma toimi myös mallina kotoutumislainsäädännölle. Puheensa lopuksi Kiljunen viittasi Zacharias Topeliuksen jo vuonna 1875 esittämään ajatukseen, jonka mukaan erilaisista taustoista, kielistä ja elämäntilanteista huolimatta samassa maassa asuvia yhdistävät yhteiset lait sekä rakkaus isänmaahan.

### 3. Alustus Vantaa nyt ja tulevaisuudessa, erikoistutkija Pasi Saukkonen

Saukkonen tarkasteli alustuksessaan Vantaan tulevaisuutta liikkuvuuden, moninaisuuden ja eriytymisen näkökulmista otsikolla *Vantaa – a Diverse City of Migration*. Hän totesi kristallipallon olevan samea, mutta kertoi näkevänsä kolme kehityssuuntaa, jotka määrittävät kaupungin tulevaisuutta. Ne ovat kansainvälinen muuttoliike, väestön kasvava moninaisuus ja eriytymiskehitys. Hän huomautti, että mikäli kasvua halutaan, niin pitää olla kansainvälistä muuttoliikettä, sillä kasvu nojaa kokonaan kansainväliseen muuttoliikkeeseen.

Saukkonen esitti ajatuksen, jonka mukaan väestö on ymmärrettävä toisella tavalla kuin mihin olemme tottuneet. Kansainvälisessä muuttoliikkeessä tunnistetaan *floating population*, kelluva väestö, joka menee ja tulee jatkuvasti. Samalla väestörakenne muuttuu yhä monimutkaisemmaksi ja on yhä vaikeampi tehdä yksilöistä päätelmiä nimen tai etnisen taustan perusteella. Segregaatiokäsitteeseen hän suhtautui kriittisesti huomauttaen, että eriytyminen on normaali ilmiö niin kauan kuin huono-osaisuus ei kasaudu samoille alueille tai samoihin väestöryhmiin.

Saukkonen näytti kuvaajia Vantaan ulkomaalaistaustaisen väestön monimuotoistumista. Vielä 15 vuotta sitten virolais- ja venäläistaustaiset muodostivat noin puolet kaikista ulkomaalaistaustaisista, kun taas nykyinen väestörakenne on huomattavasti moninaisempi. Muutosta voidaan hahmottaa asukkaiden juurien ja tulevaisuuden kautta: kaupungissa on *lojaaleja paljasjalkaisia, uusia tšekäläisiä, lähtijöiden klaania ja kelluvaa väestöä*. Saukkonen näytti myös kansainvälisiä esimerkkejä erityyppisistä mahdollisista kehityskuluista, huonompia ja parempia.

Saukkonen korosti, että kotoutumisessa ei ole kyse ainoastaan työllistymisestä, vaan siinä on myös kulttuurisia ulottuvuuksia kuten kielen oppiminen, sääntöjen tunteminen sekä osallisuus ja oman paikan löytäminen yhteiskunnassa. Lisäksi eri kotoutumisen osa-alueet edistyvät eri ihmisillä hyvin eri tahtiin. Hän totesi kotoutumisen olevan hyvin paikallinen asia ja seuraavansa tarkasti etenkin Vantaan ja Espoon kehitystä. Keskeisiä kotoutumisen ja yhteiskunnallisen kehityksen haasteita ovat hänen mukaansa työmarkkinoille pääsyn helpottaminen, toisen sukupolven nuorten koulutus- ja työelämäpolut sekä eriytymisen kielteisten vaikutusten ehkäisy, yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja yhteisten pelisääntöjen rakentaminen yhteiskunnassa.

Saukkonen korosti kuntien keskeistä roolia kotoutumisen "supertoimijoina". Valtion tulisi tukea nykyistä vahvemmin niiden työtä. Onnistunut kotoutuminen edellyttää kuitenkin kokonaisuuden strategista johtamista, selkeitä tavoitteita, riittäviä resursseja, tiedon hyödyntämistä päätöksenteossa sekä priorisointia lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Niissä on paljon parantamista. Alustuksen jälkeen Saukkonen siirtyi paneelikeskusteluun.

### 4. Paneelikeskustelu

Keskusteluun osallistuivat Saukkosen lisäksi ohjelmajohtaja Hannu Rusama (Myönteisen aluekehityksen ja Turvallisuusohjelma,) nuorisovaltuuston edustaja Vida Amoah, asukasedustajana

Peter Kariuki (myös erityisasiantuntija, Etnisten suhteiden neuvottelukunta, Oikeusministeriö) sekä Vantaan Venäläisen Klubin toiminnanjohtaja Svetlana Tchistiakova. Haastattelijana toimi Startup Refugeesin toiminnanjohtaja Aicha Manai. Paneelin teemat liittyivät kotoutumiseen ja sen edellytyksiin, yhteiskunnalliseen ilmapiiriin ja hyviin väestösuhteisiin.

Ensikommenteissa Tchistiakova nosti esiin huolen toisen sukupolven nuorten mahdollisuuksista löytää paikkansa koulutuksessa ja työelämässä. Kariuki arvioi yhteiskunnan olevan merkittävässä käännekohdassa ja totesi valtion päätösten vaikuttavan vahvasti kuntien toimintamahdollisuuksiin. Rusaman mielestä tämänhetkisessä keskustelukulttuurissa maahanmuuttoon liittyviä asioita tarkastellaan usein tunteiden, arvojen ja asenteiden kautta sen sijaan, että ongelmia pilkottaisiin palasiksi, joihin etsittäisiin käytännön ratkaisuja.

Kysymykseen **mitä voidaan tehdä ilman lisärahoitusta**, panelistit nostivat esille asennemuutoksen tärkeyden. Amoahin mukaan rasismi on jatkuvaa ja aiheuttaa kyynisyyttä. Paras keino kotouttaa on kohdata kaikki ihmiset arjessa yksilöinä eikä ryhmän edustajina. Haitallinen retoriikka muovaa ihmisten arkikäsityksiä ja vahvistaa vastakkainasettelua. Panelistien mukaan ratkaisu löytyy yhteisten ongelmien tunnistamisesta ja yhteisen keskustelun rakentamisesta. Ongelmia ei enää ratkaista vähemmistöpolitiikalla vaan kaupunkipolitiikalla, jota toteutetaan kaikilla kaupungin palvelualueilla. Alkuvaiheen orientoivia palveluita on hyvä tarjota eri kielillä, mutta tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän monikielisiä työntekijöitä. Kaupunkiorganisaatiossa strategista vastuuta on myös selkeytettävä niin, että se on selkeästi jonkin tahon vastuulla.

**Hyvien väestösuhteiden rakentaminen ja eriytyminen:** yhteisöllisyyden rakentaminen nousi tärkeäksi keinoksi vahvistaa kotoutumista ja hyviä väestösuhteita. Todettiin, että yksittäisiin ihmisiin kohdistuvat palvelut eivät yksin ratkaise haasteita vaan tarvitaan toimintaa, joka rakentaa yhteisöllisyyttä ja tuo ihmisiä yhteen esimerkiksi kulttuurin kautta. Väestösuhteet koettiin Vantaalla pääosin hyviksi, mutta samalla hauraksi. On merkittävää, että moninaisuudesta puhutaan kaupungissa ylpeydellä.

Polarisaatiota voidaan torjua rakentamalla yhteisiä arvoja ja tavoitteita, esimerkiksi työ, lasten ja nuorten hyvinvointi, vastuun kantaminen ja rakentava keskustelukulttuuri. Köyhyys, polarisaatio ja huono-osaisuuden alueellinen kasautuminen ovat huolenaiheita, joiden lievittämiseksi on välttämätöntä luoda mahdollisuuksia osallisuuteen ja kehittää uusia yhteisöllisiä toimintamalleja. Tchistiakova esitteli idean kouluihin sijoitettavista yhdenvertaisuutta mittaavista palauteautomaateista, joiden avulla voitaisiin seurata osallisuuden tunnetta ja syrjintäkokemuksia. Hän nosti vielä esiin globaalien kriisien vaikutuksia paikallistasolle venäläistaustaisten näkökulmasta kuvaten, kuinka syrjintä ilmenee usein hienovaraisina kokemuksina esimerkiksi työhaussa, koulutuksessa tai viranomaiskohtaamisissa. Ratkaisuksi hän ehdotti koulutusta eri ammattiryhmille, tiedostamattoman syrjinnän tunnistamista, sekä viranomaisten ja järjestöjen tiivistä yhteistyötä.

Amoah puhui nuorten tulevaisuudesta vähemmistönuoren näkökulmasta korostaen sitä, että on pidettävä kiinni suomalaisen yhteiskunnan vahvuudesta eli mahdollisuuksien tasa-arvosta. Hän

nosti esiin maksuttoman koulutuksen, eri taustoista tulevien ihmisten kohtaamisen sekä mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Myös Saukkonen painotti toisen sukupolven aseman ratkaisevaa merkitystä Vantaan tulevaisuudelle, erityisesti koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisyä riittävän ajoissa. Vantaan erityispiirre on muutoksen nopeus väestörakenteessa, mutta koska väestö on monia muita kasvukeskuksia pysyvämpää, Vantaalla on hyvät mahdollisuudet rakentaa uutta yhteistä vantaalaisuutta.

Eriytymiskehitykseen on olemassa lääkkeitä. Kariuki korosti omistajuutta alueisiin, toisin sanoen sitä, että päättäjien ja viranomaisten tulisi nähdä myös muiden alueiden ongelmat ominaan, jolloin on helpompi rakentaa yhteistä kaupunkia. Rusama mainitsi erilaisia paikallisia yhteisöllisiä hankkeita, kuten Halo-toiminnan ja Myyrmäen kadunvaltaushankkeen kaupungin keinoina ehkäistä eriytymistä.

### **Yleisökeskustelu**

Paneelin lopuksi yleisö esitti muutamia kysymyksiä ja kommentteja. Esille nousi huoli järjestöjen rahoituksen vähenemisestä ja yhdistystoiminnan heikkenemisestä. Sen nähtiin liittyvän visiottomuuteen kotouttamispolitiikassa ja asiantuntijatiedon vähäiseen hyödyntämiseen poliittisessa päätöksenteossa. Valtakunnallinen keskustelu on pinnallista eivätkä maahanmuutto- ja kotoutumiskysymykset tällä hetkellä kiinnosta eduskunnassa. Myös yleisöstä esitettiin huoli toisen sukupolven nuorista, ja vastauksissa korostui koulutuksen merkitys, erityisen tärkeänä toisen asteen tutkinnon suorittaminen ja vaihtoehtoisten koulutuspolkujen luominen niille nuorille, jotka ovat jääneet koulutuksen ulkopuolelle.

Paneelikeskustelun **johtopäätökset**: Vantaan tulevaisuus rakentuu kansainvälisen muuttoliikkeen, kasvavan moninaisuuden ja hyvien väestösuhteiden varaan. Kotoutuminen tulee ymmärtää laajana ilmiönä, joka sisältää työllisyyden lisäksi osallisuuden, yhteenkuuluvuuden ja kulttuurisen kotoutumisen näkökulmat. Toisen sukupolven koulutus- ja työelämäpolut ovat ratkaisevia Vantaan tulevaisuudelle. Köyhyyden ja huono-osaisuuden alueelliseen kasautumiseen tulee puuttua ennakoivasti ja ottaa oppia niistä maista, jotka ovat Suomea edellä. Palvelujen rinnalle tarvitaan yhteisöllisyyttä ja kohtaamisia rakentavia toimintamalleja. Järjestöillä on merkittävä rooli hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden rakentamisessa. Syrjinnän tunnistaminen, yhdenvertaisuuden vahvistaminen ja viranomaisten sekä järjestöjen yhteistyö ovat keskeisiä edellytyksiä onnistuneelle kotoutumiselle ja yhteiskunnalliselle yhteenkuuluvuudelle.

## **5. Tilaisuuden päättäminen**

Puheenvuorojen jälkeen vieraat siirtyivät ruokailemaan ja seurustelemaan. Apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand kiitti puheenvuorojen pitäjiä ja osallistujia rakentavasta keskustelusta. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta sai kiitosta juhlan järjestelyistä ja pitkäjänteisestä työstä, jolle on tarvetta tulevaisuudessakin. Tilaisuus päättyi klo 20.